

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

zhaja vsak četrtik in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gl., za pol leta 1 gl. 60 kr., za četrt leta 80 kr. — Naročnina se pošilja opravištra v bližnjem semenišču (Knabenseminar). — Določniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posmesne liste prodaja kufjar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo.

Za oznanila se plačujejo od navadne vrstice, če so natisne enkrat 8 kr dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Slovinci!

Dne 2. junija t. l. imamo v kmetiskih skupinah slovenskih na Štajerskem izvoliti tri poslance za državni zbor.

Slovensko društvo svetuje in priporoča, naj bi izvoljeni bili narodni slovenski kandidati, gospodje:

Baron Goedel,

bivši državni poslanec in podpredsednik državnemu zboru, deželnega glavarja štajerskega namestnik, c. k. dvorni svetovalec, odlikovan z redom železne krone II. vrste, hišni posestnik v Mariboru, v okrajih mariborskem, slov. bistrškem, konjiškem, slov. graškem in mahrenberškem.

Božidar Raič,

bivši državni poslanec, deželni poslanec, župnik pri sv. Barbari v Halozah, v okrajih: šmarjskem, rogačkem, ptujskem, sv. lenartskem, gornje-radgonskem, ljutomerskem in ormožkem.

Mihael Vošnjak,

brat bivšega državnega poslanca, g. dr. Jožefa Vošnjaka, ravnatelj zvezi slovenskih posojilnic, ravnatelj celjske posojilnici, hišni posestnik v Celji, v okrajih: celjskem, šoštanjskem, gornjegrajskem, vranskem, laškem, sevniškem, kozjanskem in brežiškem.

Živela slovenska domovina!

V Mariboru 3. maja 1885.

Odbor Slov. društva.

Kmet ne more liberalca voliti in zakaj ne?

Liberalci so v političnem oziru stranka le za koristi meščanov. Kakor nekdanj grajščaki, tako hočejo meščanski liberalci sedaj vse strahovati, zlasti kmetске ljudi. Na to kažejo uže od liberalnih gospodov sestavljeni volilni redi. Povsod tiščijo sebe na prvo mesto in si svojijo več poslancev, kakor bi jim jih z ozirom na njihovo število in davke šlo. Za okrajne zastope volijo mestni liberalci trikrat, kmet samo enkrat. Za Gradec voli mestice Slov. Bistrica, Slov. Gradec in tržiči Muta, Vozenica, Mahrenberg, Šoštanj, skupaj broječi komaj 5025 duš, enega poslanca, a 56.000 kmetiskih ljudi volilnega okraja Ptujškega tudi le enega.

V državni zbor voli iz kmetov v volilnem okrogu mariborskem 118.520 ljudi le enega poslanca, a 27.867 meščanov in tržanov mariborske mestne skupine sme tudi enega izvoliti. Pri „štiberni“ in pred vojaško komisijo za nabor rekrutov,

tu je kmet jednakopraven meščanu, a pri volitvah velja meščan po 4–5krat več.

Da liberalna doba kmetiskim ljudem ni bila na korist, ampak na veliko škodo, to pričajo grozni nasledki. Od vseh strani nam donijo obupni glasovi na ušesa: „Rešimo kmetiski stan pretečega mu pogina, dokler je še čas.“ In to so liberalci zakrivil. V dokaz naj služijo sledeče vrstice:

L. 1872. so liberalci gruntni davek znatno povečali, ker so začasne „Kriegszuschläge“ rednej dači pripisali in na vse potem začeli razne doklade nalagati. Ob enem so celi koš novih takih postav sklenoli, ki doklade občinske, okrajne, deželne (Gemeinde-Bezirksumlagen) vedno bolj ženejo kvišku. V slov. bistrškem okraju na primer plačujejo gruntni posestniki veliko gruntno štibro, ker so jim ondi dobro znani cenilni možje — liberalci — grunte previsoko ocenili; na to veliko gruntno štibro pa še jim nalagajo 39 % deželne, okolo 30 % okrajne

in 40—50 % občinske doklade, torej vkup 110 %.

To je vendar strašno!

Liberalni poslanci so l. 1868 zatrli koristno postavo zoper oderuhe, vzeli so občinam pravico braniti ženitovanje nemanicem, dovolili svobodno trganje gruntov in zadolževanje posestev. Vsled tega so kmeti se čez glave zagreznoli v dolgove. Vknjiženih dolgov ali intabuliranih imajo 2000 milijonov goldinarjev. Samo za obresti morajo vsako leto plačati 100 milijonov. Pomislimo še slabo dedinsko postavo, po kateri se dedšina jednako razdeli, rodbinsko imetje raztepe in tisti, ki grunt drago prevzame, je kmalu do ušes zadolžen; včasih še visokega desetka ne zmore. V kratkih letih je uničen, zlasti če pritisnejo slabe letine. In tako leze kmetijski stan v občje vedno na slabše; ogromno število prebivalstva, jedro naroda, podlaga vsem drugim stanovom, se ruši in gine. Liberalizem je smrt kmetškemu stanu. Lepša posestva prehajajo zaporedom v tuje roke, prejšnji kmet pa je najemnik, viničar, delavec, sploh siromak.

V Bergenthalu nad Mariborom, kder je 678 prebivalcev in se volita 2 volilna moža, še ni 10 volilcev najti, ker ni toliko samostalnih posestnikov več, vse, kar je lepšega, nahaja se v tujih rokah. V Halozah so podobne razmere!

Taki so nasledki liberalne dobe. Hvala Bogu, da je končana. Sreča velika za Slovence in Avstrijo, da smo l. 1879. krenoli na drugo pot. Čast in slava možem, ki so ljudem še o pravem času oči odprli in do zmage narodnim, konservativnim poslancem pomagali. Jednaka čast in slava pa gre tudi tistim poslancem, ker so 6 let odbijali ljute napade liberalcev. Ugladili so vsaj pot boljše prihodnosti. Upati je, da bode njihova večina v novem državnem zboru večja. In tedaj bode jim mogoče ohraniti, kar so kmetom v korist in rešenje uže sklenoli, pa dostaviti in izvršiti, česar je še treba. Volilci kmetški pa imajo sedaj dolžnost, da se ne dajo od zvilih liberalcev preslepiti in zapeljati, ampak volijo narodne slovenske kandidate, ki bodo potem s tovarši, nemškimi konservativci, z brati Čehi, Poljaki in Hrvati srečno pričeto delo nadaljevali.

Prva hvala gre dosedanjim našim poslancem, da so sklenoli postavo zoper oderuhe. Sicer ni dovolj ostra, pa vendar so se največje pijavice poskrile. Hvaležni so jim kmetje za olajšave pri vojaške in šolske postavah. Tudi postavah zoper potepuhe je vrla. Mnogo denarjev so dovolili za popraviljanje strug pri rekah; osnovali „fond“ ali zaklad, iz katerega bodo občine in zadruga dobivale podpore v denarjih, da se večja zboljševanja gruntov, travnikov, hudournikov ali planinskih potokov nmogočijo. Govejo kugo so porabili in mejo ruskim in rumunskim govedom zaprli. Vsled tega dobila je naša živina boljše ceno. Veliko tisoč in milijonov goldinarjev je samo ta postavah kmetom prinesla. Liberalci so se upirali, posebno dunajski, češ, da je sedaj meso predrago. Pomnite torej kmetje, brž

ko bi liberalci večino dobili nazaj, zatrejo Vam gotovo vse gori navedene in kmetškemu stanu potrebne postave. Lepa sedanja cena naše živini utegne takoj po Donavi splavati. Zato veleva uže lastna korist, da se kmet liberalca kar hitro in povsod odkriža.

V prihodnjem državnem zboru pride nova pristojbinska postavah na vrsto. Izvolite narodne slovenske poslance, ki bodo s tovarši pristojbine (desetek) kmetom skušali znatno znižati. Tudi nova colninska postavah se bode sklepala. Pri tej priliki se mora colnina na rusko, rumunsko, ameriško zrnje in moko, na francosko, italijansko, greško in špansko vino povišati. Kaj bo nasledek temu? Cena zrnju našemu in vinu bode poskočiti morala.

Minister in nemški konservativci grof Falkenhain je sestaviti dal postavah, ki meri na pravo ohranitev kmetškega stanu. Imela bi najprvije sedanjo dedinsko postavah kmetom ugodneje izpremeniti; dalje posebne gruntne bukve uvesti; v te bi se vpisavala posestva, ki so tolika, da zamore rodbina na njej živeti. Taka posestva bi potem se ne smela deliti, trgati, tudi ne bolj, kakor do polovice vrednosti zadolžiti; če bi prišla na eksekutivno dražbo, smela bi občina po izdražbani ceni prevzeti in ohraniti vdovi, ženi, ali otrokom zapravljevca. Takšna posestva bi se imenovala „kmetški domovi“ ker bi rodbini dom ostal, med tem ko sedaj malokde hiše do tretjega roda ostajajo rodbini, ampak se posestniki naglo menjavajo ali tujcem v pest prehajajo. Vse to bi omenjena postavah zabranjevala. V Ameriki imajo takšno postavah in zato tamošnji kmeti tako krepko napredujejo. Naposled namerava grof Falkenhain osnovati deželne hypothekarne banke, katere bi kmetom pomagale sedanje dolgove zbrisati.

Tako bi naš kmetški stan dobil trdno podlago. Bog daj! Vender liberalci se temu uže sedaj ustavljajo. Grof Falkenhain je namreč kmetijsko družbo štajersko tuli vprašal, kaj ona misli. No, ona in jene podružnice vse, kder liberalni advokatje zvonec nosijo, so se izrekle zoper nameravano postavah. To je očiten dokaz, da ne liberalci, ampak le konservativci kmetški stan resnično rešiti hočejo. Iz tega pa lahko vsak sam izpozna, zakaj ne more liberalca voliti. Slovenski kmet more voliti le slovensko, narodno, konservativno, če ljubi res sam sebe in res želi, da še stotine let krepko živi in prospera na slovenskih tleh njegov rod!

Str.

Gospodarske stvari.

Kako se da ogljeva kislina iz studencev in kleti odpraviti.

Koliko nesreč se zgodi po ogljevi kislini, ki se nabira v spodnjih zračnih plasteh po studencih, kletih, jaskih (šahih) in drugih globokih krajih, to je le predobro znano. Včasih pada žrtva za žrtvo,